

Kohtuasi C-701/22**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

15. november 2022

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Curtea de Apel Cluj (Cluji apellatsioonikohus, Rumeenia)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

15. detsember 2021

Kaebaja:

SC AA SRL

Vastustaja:Ministerul Fondurilor Europene (MFE)**Põhikohtuasja ese**

Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) (Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)) tagastamatut toetust saanud äriühingu esitatud apellatsioonkaebus, millega ta palub, et Euroopa vahendite haldamise valdkonnas pädevaid riigiasutusi kohustataks tasuma viivist ja kahjuhüvitist abikõlblike kulude hüvitamisega hilinemise eest.

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte, samaväärsuse põhimõtte ja direktiivi 2011/7/EL tõlgendamine

Eelotsuse küsimused

1. Kas usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtet tuleb tõlgendada nii, et koostoimes samaväärsuse põhimõttega on sellega vastuolus, et juriidiline isik, kes juhib tulundusühingut ning kes on saanud ERFi tagastamatut abi, võib saada liikmesriigi riigiasutuselt viivist (trahviintresse) seoses abikõlblike kulude tasumisega hilinemisega, ajavahemiku eest, mil kehtis

- haldusakt, mis välistas nende maksmise ning mis hiljem kohtu otsusega tühistati?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse eitavalt, siis kas viivise summa kindlaks määramisel on oluline kõnealuses otsuses konstateeritud abisaaja süü, arvestades asjaolu, et sama Euroopa vahendeid haldav pädev riigiasutus ise tunnistas pärast kõnealuse otsuse vastuvõtmist kõik kulud abikõlblikeks?
 3. Kas tõlgendades samaväärsuse põhimõtet seoses hetkega, mil ERFist tagastamatu rahastuse saajale antakse viivise õigus, on asjakohane riigisisene õigusnorm, milles on ette nähtud, et õigusnormi rikkumise tuvastamise korral on ainus tagajärg vastava rahalise eelise andmata jätmine või asjakohastel juhtudel selle tühistamine (alusetult makstud summade tagastamine) määral, millel see anti, ilma intresside sissenõudmiseta, kuigi viidatud summade saajale tulenes kuni nende tagastamise hetkeni eelis summade kasutamisest, ning kas ainult juhul, kui kõnealust tagastamist ei toimu määratud seadusjärgseks tähtjaks, mis võrdub 30 päevaga alates võlanõudest teada andmisest, lubavad valitsuse dekreetseaduse nr 66/2011 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011) artikli 42 lõiked 1 ja 2 nõuda intressi pärast viidatud tähtaja möödumist?
 4. Kas ELTL artikli 288 lõikega 3 on vastuolus, et sellises olukorras, nagu käesoleval juhul, laiendatakse riigisisese õigusnormiga direktiivi 2011/7/EL kohaldatavust ka ERFi tagastamatu abi andmist käsitlevale lepingule, mis sõlmiti Euroopa vahendeid haldava pädeva riigiasutuse ja juriidilise isiku vahel, kes juhib tulundusühingut?

Viidatud liidu õiguse sätted

Nõukogu 11. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1083/2006, millega nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi ja Ühtekuuluvusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1260/1999 – artikkel 60

ELTL artiklid 288 ja 325

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/7/EL hilinevad maksimisega võitlemise kohta äritehingute puhul – artiklid 1 ja 2

Viidatud riigisisese õiguse sätted

Seadus nr 287/2009 tsiviilseadustiku kohta (legea nr. 287/2009 privind Codul civil) – artikkel 1535 viivise kohta rahaliste kohususte puhul, mille kohaselt juhul, kui rahasummat ei ole tähtjaks tasutud, on võlausaldajal õigus viivisele alates maksetähtjast kuni maksmise hetkeni, poolte vahel kokkulepitud summas või

kokkuleppe puudumisel seaduses sätestatud summas, ilma, et kahju [tekkimist] peaks tõendama.

Valitsuse 24. augusti 2011. aasta määrus nr 13 seadusjärgsete intresside ja trahvide kohta rahaliste kohustuste korral ning teatavate finants- ja maksumeetmete reguleerimiseks pangandussektoris (Ordonanța Guvernului nr. 13 din 24 august 2011 privind dobânda legală remuneratorie și penalizatoare pentru obligații bănești, precum și pentru reglementarea unor măsuri financiar-fiscale în domeniul bancar) – 1. peatükk seadusjärgsete intresside ja trahvide kohta rahaliste kohustuste korral:

- artikkel 1, mille kohaselt võivad pooled lepingus ette näha intressimäära nii laenusumma tagasimaksmise korral kui ka rahalise kohustuse tasumisega hilinemise eest;
- artikkel 3, eelkõige lõige 2¹, mille kohaselt ettevõtjatevahelistes suhetes ja suhetes ettevõtjate ning hankijate vahel määratakse seadusjärgsed trahviintressid baasintressimäära tasemel, mida suurendatakse 8 protsendipunkti võrra;
- artikkel 10, mille kohaselt on mitmed tsiviilseadustiku (Codul civil) sätted, sealhulgas artikkel 1535, kohaldatavad trahviintressile.

28. märtsi 2013. aasta seadus nr 72 meetmete kohta, millega võideldakse hilinemise vastu teatud rahasummade maksmise kohustuste täitmisel, mis tulenevad ettevõtjate vahel ning ettevõtjate ja hankijate vahel sõlmitud lepingutest (Legea nr. 72 din 28 martie 2013 privind măsurile pentru combaterea întârzierii în executarea obligațiilor de plată a unor sume de bani rezultând din contracte încheiate între profesioniști și între aceștia și autorități contractante), – artikkel 20, millega lisatakse valitsuse määrusesse nr 13/2011 (Ordonanța Guvernului nr. 13/2011) lõige 2¹, ning artikkel 22, mille kohaselt hõlmab viidatud lõikes 2¹ sätestatud ettevõtja mõiste iga füüsilist või juriidilist isikut, kes juhib tulundusühingut.

29. juuni 2011. aasta dekreetseadus nr 66 Euroopa vahendite ja/või nendega seotud riigisiseste avalike vahendite kogumise ja kasutamisega seotud õigusnormide rikkumiste ennetamise, tuvastamise ja sanktsioneerimise kohta (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66 din 29 iunie 2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora) – artikkel 42, milles on muu hulgas ette nähtud, et õigusnormide rikkumisest tulenevad krediidinõuded bilansis tuleb tasuda võlainstrumendis ette nähtud maksetähtaja saabudes, st 30 päeva jooksul selle võlanõude edastamise kuupäevast.

Asjaolude ja põhikohtuasja lühiülevaade

- 1 Apellandile, piiratud vastutusega äriühingule, eraldati tagastamatu toetus Programul operațional sectorial de creștere a competitivității economice (majandusliku konkurentsivõime suurendamise valdkondlik rakenduskava) Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) (Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)) raames, projekti pealkirjaga „Achiziție de echipamente pentru creșterea capacității de producție SC AA SRL“ (Seadmete ostmise SC AA SRL-i tootmisvõimsuse suurendamiseks) rakendamiseks.
- 2 Rahastamislepinguga, mis sõlmiti 22. aprillil 2015 apellandi ja vastustaja, Ministerul Fondurilor Europene (MFE) (Euroopa vahendite ministeerium, Rumeenia) vahel, kes on programmi korraldusasutus, võtab viimane kohustuse anda tagastamatut toetust maksimaalselt 3 334 257,20 Rumeenia leu suuruses summas ning apellant [võtab omakorda kohustuse] kaasrahastada projekti 3 334 257,20 Rumeenia leu suuruse summaga, mis on projekti abikõlblikud kulud, ning 2 385 556,64 Rumeenia leu suuruse summaga, mis on projekti abikõlbmatu summa.
- 3 Kuigi projekt rakendati täielikult ja ettenähtud ajaks, lõpetas vastustaja rahastamislepingu 29. augustil 2016, põhjusel, et apellant ei järginud teatud arvu seadmete ostmisel läbipaistvuse põhimõtet.
- 4 Pärast seda, kui apellant oli lepingu lõpetamise otsuse peale kaebuse esitanud, tühistas halduskohus selle otsuse, leides, et lepingu lõpetamise otsus on ebaproportsionaalne, võttes arvesse asjaolu, et projekt viidi lõpule; lisaks märkis viidatud kohus, et vastustaja oleks saanud apellandi suhtes võtta vähem rangemaid meetmeid, nagu finantskorrektsioonide kohaldamine.
- 5 Selles olukorras tasus vastustaja 6. mail 2021 abikõlblikud kulud täielikult.
- 6 Pärast seda, kui abikõlblike kulude hüvitamise nõude kohta on tehtud otsus, nõuab apellant nüüd eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud apellatsioonkaebusega seadusjärgse intressi tasumist alates apellatsioonkaebuse esitamise kuupäevast kuni viidatud abikõlblike kulude tegeliku tasumise kuupäevani ning et vastustajat kohustataks maksuma 28 983,65 leu suurust hüvitist intressi ja teenustasutuluna.
- 7 Selles osas viitab apellant tsiviilseadustiku (Codul civil) sätetele, milles käsitletakse intressi maksmist alates vastustaja võla aegumistähtajast. Seoses hüvitisnõudega kinnitab ta, et oli sunnitud sõlmima lisaaktid laenulepingule, mille ta oli projekti rakendamiseks sõlminud, ning et nende lisaaktidega kaasnesid lisakulutused.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühiülevaade

- 8 Esimese kolme küsimuse põhistuses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et käesolevas olukorras, kus halduskohus on lõplikult tühistanud otsuse lõpetada

Fondul european de dezvoltare regională (FEDR) (Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF)) rahastamisleping, ei ole erisätteid, mis reguleeriksid võimalust kohustada pädevat riigiasutust intressi tasuma juhul, kui abikõlblikud summad kanti üle hilinemisega, pärast seda kui rahastamislepingu lõpetamine lõplikult tühistati.

- 9 Seoses küsimusega, kas liidu õiguse ja eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõttega on see võimalus lubatud, leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et puudub ühtne kohtupraktika. **Mõned** riigisisised kohtud on seega leidnud, et rahastamislepingu alusel toetuse saaja võib oma ettevõtja staatuse alusel tugineda õiguskindluse, õiguspärase ootuse ja samaväärsuse põhimõttele, et nõuda hüvitist kahju eest, mis seisnes võimatuses saada võlgnetud summad õigeaegselt kätte. Sellest seisukohast ei ole oluline ei asjaolu, et liidu õigus ega riigisisene õigus ei sisalda sellekohaseid sõnaselgeid sätteid, ega ka asjaolu, et tegemist on halduslepinguga ning et finantsabi anti tasuta. Mõned kohtud on leidnud, et riigisiseseid sätteid, mis reguleerivad rahastamislepingute õiguslikku korda, täiendavad tsiviilseadustiku (Codul civil) ja valitsuse määruse nr 13/2011 (Ordonanța Guvernului nr. 13/2011) üldsätteid.

Teised kohtud on aga seisukohal, et kuna riigisisestes seadustes, mis reguleerivad tagastamatut rahastust, ei ole õigust viivisele ette nähtud, ei saa anda õigust viivisele niisuguses olukorras, nagu see, mida käesolevas asjas käsitletakse. Rahastaja ei ole ettevõtja ja asjaomaste poolte vahelisele õiguslikule suhtele ei saa kohaldada riigisiseseid õigusnorme, mis reguleerivad ettevõtjate vahel sõlmitud õigussuhteid. Euroopa Liidu Kohtu praktika kohaselt peab riigisiseses õiguses juhul, kui liidu õiguses ei ole intresside maksmist ette nähtud, kehtestama intressidele kohaldatava korra ja tingimused menetlusautonoomia põhimõtte kohaselt.

- 10 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib, kas nimelt juhul, kui viivise maksmist käsitlevad eraõiguse sätteid on kohaldatavad, ei oleks intresside maksmine siiski vastuolus liidu finantshuve ja eelkõige usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtte kaitsmisega, arvestades rahastamislepingu õiguslikku olemust.
- 11 Lisaks tõstatab eelotsusetaotluse esitanud kohus ka küsimuse võimalusest piirata viivisesummat, et võtta arvesse toetusesaaja süüd.
- 12 Seoses kolmanda küsimusega märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et valitsuse dekreetseaduse nr 66/2011 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 66/2011) artikli 42 lõigete 1 ja 2 kohaselt võib rahalise eelise saajat juhul, kui tuvastatakse õigusnormi rikkumised, kohustada viivist maksma ainult juhul kui tagasimakset ei tehta 30 päeva jooksul alates võlanõude edastamisest. ELTL artikli 325 kohaselt peavad liikmesriigid aga võtma liidu finantshuve kahjustavate pettuste vastu samu meetmeid, mida nad kasutavad omaenda finantshuve kahjustavate pettuste vastu.

- 13 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palub, et tehtaks kindlaks, kas samaväärsuse põhimõte ei näe ette ka käesoleval juhul, mis ei ole rahalise eelise lõpetamisega sarnane, et viivist võib anda ainult alates kuupäevast, mil lepingu lõpetamise otsuse tühistamise otsus muutub lõplikuks.
- 14 Neljanda küsimuse raames tekib probleem, kas seadus, millega võetakse riigisisemesse õigusesse üle direktiiv 2011/7 (ja täpsemalt valitsuse määruse nr 13/2011 artikli 3 lõige 2¹ (Ordonanța Guvernului nr. 13/2011), millega kehtestatakse trahviintressi seadusjärgne määr ettevõtjate ja hankijate vahelistes suhetes), laiendab direktiivi kohaldamisala sellistele rahastamislepingutele, nagu see, mida käsitletakse käesolevas kohtuasjas, ületades ELTL artikli 288 kolmandas lõigus kehtestatud piire.

TÖÖDOKUMEN